

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Teze diplomové práce

**Statistická analýza vývoje disparit vybraných ukazatelů
v regionech ČR**

Josef Havlíček

© 2015 ČZU v Praze

Statistická analýza vývoje disparit vybraných ukazatelů v regionech ČR

Souhrn

Diplomová práce se zabývá problematikou zhodnocení vývoje disparit vybraných ukazatelů mezi regiony v České republice. V úvodní části jsou rozebrány metodické postupy obsahující charakteristiku jednorozměrných a vícerozměrných statistických analýz, doplněné o aspekty konstrukce souhrnných indikátorů. Dále je tato část tvořena teoretickými východisky popisující současnou regionální politiku v České republice a v Evropské unii. Druhá, praktická část obsahuje vlastní statistické zhodnocení disparit vybraných ukazatelů v letech 2002 - 2012 založené na analýze skupiny pěti ukazatelů. V praktické části je kriticky zhodnocen Pilotní Counterfactual impact evaluation projekt zabývající se kvantitativním zhodnocením regionální politiky Evropské unie. Závěr praktické části je věnován identifikaci nejvýznamnějších ukazatelů a jejich vlivů, s cílem sestavení souhrnného indikátoru umožňujícího komplexní zhodnocení pozice jednotlivých regionů vůči ostatním.

Klíčová slova:

Region, disparita, nerovnost, statistická analýza, souhrnný indikátor, predikce, evaluace, Česká republika, Evropská unie

Cíl práce

Zhodnocení vývojových tendencí vybraných regionálních disparit v České republice v období let 2002 až 2012 jsou cílem diplomové práce. V diplomové práci je provedeno statistické zhodnocení vývoje vybraných regionálních disparit v uvedeném období na úrovni nomenklaturních regionů NUTS 2, na úrovni krajských zřízení NUTS 3 a na okresní úrovni NUTS 4.

V teoretické části je diplomová práce zaměřena na jednotlivá teoretická východiska regionální politiky jak v nadnárodním (evropském) měřítku, tak na národní a krajské úrovni. Dále je představen legislativní rámec týkající se problematiky regionální politiky a formální hlediska určená pro čerpání finančních prostředků určených na regionální politiku.

V praktické části diplomové práce je zhodnocen projekt Pilotní counterfactual impact evaluation OP LZZ, oblast podpory 1.1 realizovaný na Vysoké škole ekonomické v Praze. Pilotní projekt je zaměřen na kvantifikaci dopadů unijní regionální politiky. Dále je v praktické části diplomové práci provedena konstrukce souhrnného ukazatele skládající se z vybraných ukazatelů za sledované období na úrovni regionů soudržnosti NUTS 2, krajů NUTS 3 a okresů NUTS 4. Vybranými ukazateli jsou nezaměstnanost, přírůstek a úbytek obyvatelstva (pohyb obyvatelstva), počet dokončených bytů, průměrný věk obyvatelstva a věkové zastoupení obyvatelstva.

Metodika

Metody využití v diplomové práci jsou analýza časových řad a jejich predikce, konstrukce souhrnného indikátoru a konstrukce variačního a korelačního koeficientu. Pro statistické výpočty byl použit statistický program Statistica, IBM SPSS Statistics a tabulkový editor Microsoft Office Excel.

Závěr

Cílem práce bylo analyzovat vybrané ukazatele regionálních disparit mezi okresy, kraji a regiony soudržnosti v rámci České republiky v období let 2002 až 2012. Identifikace a následná kvantifikace těchto rozdílů a stanovení určitého pořadí regionů mohla být přínosná pro definování problémových regionů a lepší cílení podpory určené pro řešení regionálních disparit.

V diplomové práci byl kriticky zhodnocen projekt *Pilotní counterfactual impact evaluation*, jehož výsledky ukázaly své využití v možném lepším cílení výzev, především v příštím

programovém období (po roce 2014) s cílem zaměřit investice z Evropského sociálního fondu tam, kde budou přinášet nejvyšší přidanou hodnotu. Do budoucna bude muset být kladen důraz na potřebu zlepšení práce externích hodnotitelů projektů pro vhodnější použitelnost hodnotitelů jako instrumentální proměnné.

V diplomové práci byl zkonstruován souhrnný indikátor sestávající se ze čtyř subukazatelů. Byla provedena jeho statistická analýza ve sledovaném období. Posléze byla provedena predikce souhrnného ukazatele pro období let 2013 až 2015, která se týkala regionů, ve kterých byla hodnota souhrnného ukazatele na nejnižší úrovni. Subindikátory byly zvoleny na základě toho, že nejlépe vystihovaly vývoj v daném regionu. Čtyřmi subukazateli byly nezaměstnanost, průměrný věk obyvatelstva, věkové zastoupení obyvatelstva a počet dokončených bytů. Při statistické analýze časových řad a jejich následné predikci byl zahrnut ukazatel migrace obyvatelstva v daném regionu.

Negativní regionální disparity mezi regiony se strukturální politikou Evropské unie a regionální politikou na národní úrovni daří u jednotlivých regionů postupně snižovat. Zjištění plynoucí z konstrukce souhrnného indikátoru tuto skutečnost statisticky dokazují. Existují však regiony, kde k postupné eliminaci regionálních nerovností nedochází a pomocí statistických prediktivních metod bylo zjištěno zhoršení vývoje souhrnného indexu pro predikované období 2013 - 2015.

Seznam použitých zdrojů:

1. **Boháčková, I., Hrabánková, M.** *Strukturální politika Evropské unie*. 1.vydání. Praha : C.H.Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-111-6.
2. **Cipra, Tomáš.** *Analýza časových řad s aplikacemi v ekonomii*. 1.vydání. Praha : SNTL - Nakladatelství technické literatury, 1986. ISBN 04-012-86.
3. **Helísek, Mojmír.** *Makroekonomie základní kurs*. Slaný : Melandrium, 2002. Sv. 2.vydání. ISBN 80-86175-25-1.
4. **Hindls, Richard, Hronová, Stanislava, Seger, Jan, Fischer, Jakub.** *Statistika pro ekonomy*. 8.vydání. Praha : Professional Publishing, 2007. ISBN 978-80-86946-43-6.
5. **Jírová, Hana.** *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 1999. 80-7079-635-9.

6. **Potluka, Oto, Pělucha, Martin a Květoň, Viktor.** Možnosti aplikace counterfactual impact evaluation v České republice. *Regionální studia*. 2, 2012.
7. **Tuleja, Pavel.** *Analýza pro ekonomy - Učebnice pro ekonomické a obchodně podnikatelské fakulty*. Brno : Computer Press, a.s., 2007. ISBN 978-80-251-1801-6.
8. **Wokoun, René a Červený, Miloš a kolektiv.** *Ekonomika v prostoru - svět, střední Evropa, EU, OECD, ČR*. Praha : Linde Praha, a.s., 2008. ISBN 978-80-7201-698-3.
9. **Strukturální fondy EU.** *Úvod*. [Online] 2014, [Citace 23.8.2014.]
<https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Uvodni-strana>
10. **Český statistický úřad.** *ČSÚ*. [Online] 2015, [Citace 21.8.2014.]
<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/home>